

Таким чином, у складі топонімії Італії збережено слід присутності «конгломерату степових племен», про проникнення якого до Північної Італії у ранньому середньовіччі відомо з історичних джерел. Новим є те, що у цьому конгломераті ймовірно брали участь слов'яни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Абаев В.И.* Избранные труды. Религия, фольклор, литература. – Владикавказ, 1990. – 640 с.; 2. *Абаев В.И.* Историко-этимологический словарь осетинского языка: В 5 т. – М.-Л., 1958-1995; 3. *Бахрах Б.С.* Аланы на Западе. – М., 1993. – 192 с.; 4. Гідронімія України у її міжмовних і міждіалектних зв'язках. – К., 1981; 5. *Поспелов Е.М.* Географические названия мира. Топонимический словарь. – М., 2002; 6. *Стрижак О.С.* Назви річок Полтавщини. – К., 1963. – 112 с.; 7. *Тищенко К.М.* Мовні дарунки давніх сусідів: від скіфів до хозарів // Урок української. – 2004. – №56. – Вкладка, С. 1-32; 8. *Тищенко К.М.* Перська сатрапія над Дніпром: топонімічні контексти. – К., 2012; 9. *Топоров В.Н., Трубачев О.Н.* Лингвистический анализ гидронимов Верхнего Поднепровья. – М., 1962. – 272 с. + 13 карт.; 10. *Трубачев О.Н.* Названия рек Правобережной Украины. – М., 1968. – 290 с.; 11. The Microsoft Encarta Premium 2009. The Interactive Atlas/ e-product; 12. I nomi dei luoghi d'Italia// Dizionario Garzanti della lingua italiana. – Milano, 1964. – P. 963-978; 13. Italia in tasca. Atlante stradale 1: 500 000. – Novara, 1988; 14. *Tyshchenko K.* The Alanian Place Names Stratum in Croatia? // Međunarodni znanstveni interdisciplinarni simpozij «Hrvatska folklorna i etnografska baština u svjetlu dubrovačke, svjetske i turističke sadašnjosti (2. FEB)» Knjiga sažetaka / Urednica: M.Muhoberac. – Dubrovnik, 2012. – S. 158.

Фудерер Т., Челич Ж. (Загреб, Хорватія)

Дві мовні реальності – українська і хорватська – у дзеркалі соціолінгвістичної типології та окремих лінгвонаціосоціологічних параметрів

У статті мовні ситуації України і Хорватії висвітлюються в зіставному аспекті, виходячи із типологічних та окремих лінгвонаціосоціологічних параметрів.

Ключові слова: мовна ситуація, соціолінгвістична типологія, соціолінгвістика.

В статье языковые ситуации Украины и Хорватии освещаются в сопоставительном аспекте, исходя из типологических, а также отдельных лингвонациосоциологических параметров.

Ключевые слова: языковая ситуация, социолингвистическая типология, социолингвистика.

In the article the language situation in Ukraine and Croatia reported in the comparative aspect, based on the typology, as well as individual лингвонациосоциологических параметров.

Key words: language situation, the typology of sociological linguistics, sociolinguistics.

Українську соціолінгвістичну традицію характеризує досвід висвітлення різних аспектів взаємодії мови й суспільства, обумовлених природою української мовної дійсності.

За кількісними показниками українська соціолінгвістична традиція представлена численними працями різних жанрів, у той час, як за якісними показниками її визначає тематичне багатство досліджень, що висвітлюють найрізноманітніші аспекти – синхронні і діахронні, теоретичні і прикладні, макро- і мікросоціолінгвістичні та ін.

Пріоритетними питаннями української макросоціолінгвістики й надалі залишаються мовна ситуація і мовна політика, двомовність, функції мов(и) тощо.

Водночас українські соціолінгвісти наголошують на потребі подальшої розбудови української соціолінгвістики шляхом оновлення тематики праць, використання нової теорії чи впровадження нових методів.

Переосмислення предметної сфери української прикладної соціолінгвістики обумовило появу нових підходів у формуванні теоретичного підґрунтя характеристики української мовної ситуації, зокрема *лінгвонаціосоціологічного принципу* опису мовних ситуацій.

З огляду на вищезазначене, а також на складність української мовної ситуації, вважаємо за доцільне дослідити й зіставити мовні реальності двох слов'янських країн, України і Хорватії, що поділяють схожі історичні долі. Упродовж кількох століть обидві країни перебували в складі імперій: Україна – в складі Російської імперії, а окремі її території, як і частина території Хорватії, – у складі Австро-Угорської імперії. Пізніше країни входили до федеративних державних утворень, СРСР та СФРЮ (Україна довше – з 1922 по 1991 р., а Хорватія коротше – з 1945 по 1991 р.), причому, як українці, так і хорвати насправді не відігравали ролі провідної нації у складі наведених держав, а їх мови стали державними лише з набуттям незалежності на початку 90-х років ХХ ст., коли народи обох країн отримали можливість реалізувати власну мовну політику, а відтак, впливати на внутрішні мовні ситуації.

Мета дослідження – виявити характерні ознаки сучасних мовних ситуацій України та Хорватії, застосувавши принципи соціолінгвістичної типології та окремі аспекти лінгвонаціосоціологічного принципу опису мовної дійсності, з'ясувати особливості мовного облаштування кожної з

країн, збагатити українське ідіотетнічне знання про взаємодію мови та суспільства в інших багатоетнічних країнах.

Актуальність дослідження випливає із поставленої мети.

Теоретико-методологічна основа дослідження.

Мовна ситуація – властива суспільству модель взаємодії усіх форм існування однієї мови чи кількох мов, що функціонують на означеній території, в означеному соціумі, у межах певних географічних регіонів чи адміністративно-політичних утворень у конкретний історичний період.

Мовна ситуація є одним з найважливіших об'єктів соціолінгвістики, її стрижневим поняттям. У прикладній соціолінгвістиці її прийнято характеризувати за кількісними, якісними та оцінними показниками.

Такий підхід до опису мовних ситуацій сягає витокami 60-80-их рр. ХХ століття, коли за аналогією до вже існуючих у загальному мовознавстві типологій (пор.: генеалогічна типологія мов, морфологічна типологія В. Шлегеля й В. фон Гумбольдта, психологічна Г. Штейнтала, Ф. Містелі, О. Потєбні, концептуальна Е. Сєпіра, квантитативна Дж. Грінберга, за мовними колами В. Шмідта, за мовними союзами М. Трубецького й т.п.) з'явилася соціолінгвістична типологія, вигрунтована, в першу чергу, на працях таких вчених, як Дж. Гамперц, Г. Клосс, А. Мартіне, У. Стюарт, Ч. Фергюсон, Дж. Фішман, Д. Хаймс, Е. Хауген.

За час існування соціолінгвістичної типології розроблено різноманітні типології: одноознакові й багатоознакові. У сучасних дослідженнях для аналізу мовних ситуацій, як уже зазначалося вище, застосовуються різнорідні параметри: *кількісні*, *якісні* та *оцінні*. *Кількісними* ознаками мовних ситуацій є: 1) кількість ідіомів, що беруть участь у конкретній мовній ситуації; 2) кількість мовців кожного з ідіомів по відношенню до загальної кількості населення досліджуваного ареалу (демографічна потужність ідіомів); 3) кількість комунікативних сфер, які обслуговує кожен з ідіомів, по відношенню до загальної кількості таких сфер (комунікативна потужність ідіомів); 4) кількість функціонально доміантних ідіомів. *Якісні* ознаки мовної ситуації: 1) лінгвістичний характер ідіомів, охоплених мовною ситуацією; 2) структурно-генетичні відношення між ідіомами (споріднені вони чи неспоріднені); 3) функціональна рівнозначність/нерівнозначність; 4) характер панівного ідіому (місцевий ідіом чи імпортований/іноземний). *Оцінні* ознаки

визначаються внутрішніми і зовнішніми характеристиками мов. Внутрішню оцінку дають споконвічні носії мови, розкриваючи її комунікативну придатність, престижність. За цією ознакою постає ступінь прихильності мовців до рідної мови. Зовнішню оцінку щодо тих же властивостей мови отримують з уст носіїв інших мов.

Сучасні українські розвідки, присвячені проблемам прикладної соціолінгвістики, по-новому осмислюють теоретичні засади соціолінгвістичної характеристики мовних ситуацій. Так, Г. П. Мацюк вказує на потребу створення таких методик аналізу, які б об'єктивізували опис взаємодії мови і соціуму в сучасних глобалізаційних умовах. У якості інструменту об'єктивізації науковиця бачить застосування лінгвонаціосоціологічного принципу опису мовних ситуацій, в основі якого лежить взаємодія ознак у змісті таких категорій, як: *мова, нація, етнос, національна самосвідомість, етнічність, монолінгвізм, ідентичність, національна ідентичність, націоналізм, держава* тощо [5, 66–67].

У цій статті робиться спроба зіставлення мовних ситуацій України і Хорватії на підставі їх опису за окремими типологічними та лінгвонаціосоціологічними параметрами.

У дослідженні будемо виходити з того, що мовна ситуація є багатосапектним і багатоозначовим явищем, при чому її типологічно вагомні ознаки можуть бути різновекторними. Тому, в принципі, не можливо вести мову про єдину багатоозначову класифікацію всіх мовних ситуацій. Кожну мовну ситуацію можна схарактеризувати, виходячи з низки вагомних розрізняльних ознак.

Вибір типологічних параметрів, які будуть застосовані до характеристики досліджуваних мовних ситуацій, ґрунтується, частково, на дослідженні російського лінгвіста Ю. Корякова [2], присвяченому проблемі мовної ситуації Білорусі в типологічному висвітленні, оскільки запропоновані параметри є симбіозом типологій, розроблених В. Виноградовим, Н. Мечковською та Л. Нікольським. З метою реалізації лінгвонаціосоціологічного принципу в дослідженні вказано на проблему зв'язку мови і нації у випадку конкретних мовних ситуацій, а також на взаємодію ознак у категоріях мова і націоналізм, мова і держава.

Основні ознаки мовних ситуацій України і Хорватії – типологічний і лінгвонаціосоціологічні аспекти

Ознаки мовної ситуації (МС)	Можлива реалізація ситуацій	Українська МС	Хорватська МС
Кількісні параметри			
1. Мовне розмаїття – кількість ідіомів, що беруть участь в МС	МС однокомпонентна/багатокомпонентна	багатокомпонентна	багатокомпонентна
2. Етнічне розмаїття – співвіднесеність етносів і мов	МС одноетнічна (кілька мов співвідносяться з одним етносом)/ різноетнічна (кожна мова співвідноситься з одним етносом)	одноетнічна	одноетнічна
3. Демографічна потужність – відсоток мовців, які говорять на кожному з ідіомів	ідіоми рівноважні/нерівноважні	нерівноважна МС	рівноважна МС
4. Комунікативна потужність – комунікативні сфери, обслуговуваних кожним з ідіомів	ідіоми рівнопотужні/нерівнопотужні	нерівнопотужна МС	рівнопотужна МС
5. Кількість функціонально домінуючих ідіомів – металектів	МС однополосна/багатополосна	багатополосна	однополосна
Якісні параметри			
6. Функціональний розподіл ідіомів (юридично – фактично)	МС гармонійна/дисгармонійна	юридично – гармонійна, фактично – дисгармонійна	юридично і фактично – гармонійна
7. Характер розподілу ідіомів	ідіоми розподілені територіально (місто – село)/ соціально	територіально і соціально	територіально і соціально
8. Характер металекту	металект ендогосний (місцевий)/ екзогосний (зовнішній)	ендогосна з тенденцією до екзогосної	ендогосна
Оцінні параметри			
9. Престижність ідіомів	МС моногослова/диглосна	диглосна	моногослова
Лінгвонаціосоціологічні параметри			
10. Мова : держава	законодавчий статус мови титульної нації	державна	офіційна
11. Мова : нація	1 мова : 1 нація/кілька мов : 1 нація/кілька мов : кілька націй	1 мова : 1 нація (тенденція до 2 мов : 1 нація)	1 мова : 1 нація
12. Мова : націоналізм	ступінь вияву пуристичних тенденцій	поміркований	яскраво виражений

1. Складовими мовної ситуації, згідно з поданим у теоретичній частині визначенням, можуть бути наступні мовні утворення: мови, койне, територіальні та соціальні діалекти, субстандари, функціональні стилі та підстилі однієї мови і под.

За параметром «мовне розмаїття» і українська, і хорватська мовні ситуації загалом є багатокомпонентними.

У мовній ситуації України беруть участь такі ідіоми, як державна (українська), регіональні й міноритарні мови, територіальні і соціальні діалекти, а також різні форми українсько-російського білінгвізму й диглосії, у т.ч. суржиковий субкод, і т.д.

У мовній ситуації Хорватії беруть участь такі ідіоми, як офіційна (хорватська) мова, кайкавська, чакавська і штокавська мікромови*, мови етнічних меншин, міські койне (загребське, сплітське, рієцьке та осієцьке) тощо.

У межах України, за винятком Автономної Республіки Крим, мовну ситуацію можна визначати як двокомпонентну**, оскільки за комунікативною і демографічною значущістю вона відзначається розповсюдженістю двох мов – української і російської.

Мовна ситуація Хорватії у межах країни завдяки ролі наріч (мікромов) полікомпонентною.

2. За ознакою «етнічне розмаїття» обидві мовні ситуації можна визначити як одно етнічні. Так, в Україні титульний етнос послуговується двома мовами***.

---

* Термін «мікрмова» ввів у слов'янське мовознавство і обґрунтував О. Дуліченко. Під літературною мікрмовою вчений має на увазі утворення, які мають письмову форму і функціонують у межах до певної міри організованого літературно-мовного процесу, що формує і реалізує граматичні та лексичні норми в процесі застосування такої мови в різних сферах життєдіяльності. Щодо хорватської мови, науковець розрізняє два типи літературних мікрмов – *острівні* (градишансько-хорватську та молізанську «слов'янську») і *периферійні* (чакавську і кайкавську). Виходячи з вищеподаного визначення, до запропонованого дослідником переліку хорватських мікрмов слід додати ще й штокавську мікрмову [1; 34–35].

** Мовну ситуацію АРК слід розглядати як трикомпонентну, бо в ній беруть участь українська мова (державна мова України), кримськотатарська мова (державна мова АРК) та російська мова (офіційна мова АРК).

*** Всеукраїнський перепис населення 2001 р. засвідчив, що українську мову вважали рідною 67,5% населення України, а російську – 29,6% [11], а за результатами масового опитування, проведеного 2008 р. у межах міжнародного проекту INTAS «Мовна політика в Україні: антропологічні, лінгвістичні аспекти та подальші перспективи», українську мову вважає рідною 55,5 % населення України; російську – 32 %; українську і російську однаковою мірою – 11,1 % [3; 101].

У Хорватії титульна нація широко послуговується хорватським мовним стандартом і мікромовами.

3; 4; 5. За показниками «демографічна потужність», «комунікативна потужність» та «функціональне домінування ідіомів» мовна ситуація України є нерівноважною, нерівнопотужною, двополюсною з функціональним домінуванням імпортованого ідіому – російської мови.

Соціологічні опитування та соціолінгвістичні дослідження, демонструють демографічну перевагу української мови, але й значну демографічну потужність російської мови. Традиційно виокремлюють кілька сфер використання мови, за якими вимірюється її комунікативна потужність, а саме: громадсько-політичне життя (1), мова виховання й навчання (2), сфера масової комунікації (3), художньої культури (5), науки і техніки (5), бізнесу (6), міжособистісного (7) та міжетнічного спілкування (8), а також деякі інші. Д. Позняк зауважує, що навіть «наївно-інтуїтивний» аналіз теперішньої мовної ситуації в Україні свідчить, що російська мова домінує в усіх цих сферах на Сході країни, має істотну потужність у її Центрі та зберігає достатню потужність на Заході (принаймні у сфері науки і техніки й частково у сфері масової комунікації, художньої культури і бізнесу). Навіть у сферах, де українська мова має функціонувати *de jure* (діловодство, освіта, офіційні ЗМІ тощо), вона *de facto* наражається на суттєві труднощі, які заважають її оптимальному функціонуванню [10].

Хорватська мовна ситуація в цілому є рівноважна, нерівнопотужна, але однополюсна. Кількісні показники* поширення мови титульного етносу та мов етнічних меншин свідчать про гармонійну демографічну потужність мов. Комунікативна потужність хорватської мови визначається функціональним переважанням хорватської мови в усіх сферах життєдіяльності країни: у публічній мовній діяльності державного керівництва, справочинстві, в освіті, друкованих ЗМІ, радіо- і телемовленні, видавництві, масовій культурі тощо.

---

* За даними перепису населення 2001 р. понад 96% населення Хорватії (відсоток етнічних хорватів складає 89,63) визнає хорватську мову рідною (т.зв. материнською) і менше 3% – мову своєї національної меншини, серед яких албанська (0,33%), болгарська (0,01%), бошняцька (0,21%), італійська (0,46%), македонська (0,08%), німецька (0,07%), польська (0,01%), ромська (0,18%), російська (0,02%), русинська (0,04%), словацька (0,09%), сербська (1,01%), сербсько-хорватська (0,11%), словенська (0,27%), хорватсько-сербська (0,05%), турецька (0,01%), угорська (0,29%), українська (0,02%), чеська (0,16%), чорногорська (0,01%) [16].

Водночас, згідно із законодавством* Республіки Хорватія, національним меншинам, чисельність яких у муніципалітетах складає не менше третини від загальної кількості населення, загарантовано право на офіційну двомовність та використання алфавіту, а також права на дошкільне виховання, початкову і середню освіту рідною мовою етнічної меншини, ведення видавничої діяльності тощо.

6. За «функціональним розподілом» ідіомів українська ситуація є дисгармонійною: порівняно низька функціональна значущість суперечить юридичному статусу української як державної, зафіксованому Конституцією, у той час, як хорватська мовна ситуація демонструє гармонійність функціонування офіційної мови відповідно до чинного законодавства.

7. Присутність у складі обох мовних ситуацій територіальних та соціальних діалектів відповідно засвідчує існування їх територіального і соціального розподілу. У сфері територіальних діалектів України характерним є зниження їх ролі в системі спілкування: продовжується закономірне для національного періоду наближення діалектів до мовного стандарту та звуження їх соціальної бази, а також спостерігається взаємодія місцевих говірок із суржиком.

Важливою ознакою хорватської мовної ситуації є наявність міських койне, які в Україні не розвинулися через тривалу русифікацію.

Крім цього, для України характерна територіальна неоднорідність мовної ситуації: українські соціолінгвістичні дослідження підтверджують: для західних регіонів держави характерна функціональна повнота української мови, у східному напрямі гомогенне мовне середовище змінюється на двомовне та диглосне, що на крайньому сході та півдні України переходить у домінування російської мови [3, 97].

8. Характер металеку в обох країнах є ендоглосними. Проте в Україні помітні тенденції до розвитку екзоглосної ситуації (на екзоглосну ситуація може змінитися в разі надання російській мові державного чи офіційного статусу).

9. Щодо параметру «престижність», слід відзначити, що опитування, проведені українськими соціолінгвістами 2008 р., засвідчують вагому престижність української мови** на всій території країни. Водночас

---

* Дивись зокрема *Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih in nacionalnih zajednica ili manjina u republici Hrvatskoj* від 24.10.2000 р. [18].

** На запитання *Чи престижно сьогодні в Україні говорити українською мовою?* 73,2 % респондентів відповіли ствердно (з них 45,9 % обрали варіант відповіді «престижно» і 27,3 % – «скоріше престижно»). Нижчим показником вирізняється тільки Схід, але й тут він охоплює понад половину респондентів. Сумарно відповіді «престижно» і «скоріше престижно» на запитання *Чи престижно сьогодні в Україні*

лишається досить високим і престиж російської мови*.

У Хорватії наразі актуальною є проблема статусу хорватської мови в ЄС: деякі мовознавці висловлюють побоювання щодо того, що через високий ступінь генетичної спорідненості з мовами штокавської системи, зокрема бошняцькою, сербською та чорногорською, хорватській мові загрожує ревіталізація мовного унітаризму, який реалізуватиметься внаслідок використання в якості офіційної мови в межах ЄС т.зв. «BCS language» (бошняцько-хорватсько-сербської) [15, 183].

10. Законодавчий статус мов титульного етносу в обох країнах визначається різними термінами: в Україні – державна мова, в Хорватії – більш «м'яким» – офіційна мова. Проте, вищеприведені факти засвідчують, що ставлення до мови титульної нації диктується не лише її законодавчим статусом.

11. Дисбаланс у співвідношенні ознак «мова і нація» в Україні дослідники пов'язують з проблемою несформованості української національної ідентичності, важливим чинником якої є мовна ідентичність як ознака надіндивідуальної свідомості. Відсутність міцно сформованої політичної нації, причини якої слід шукати в довготривалій бездержавності, денационалізаційному тиску в радянський період та сучасних зовнішніх впливах, сприяє розвитку ідей офіційної двомовності.

Хорватська політична нація виявляє ознаки сформованості. Усі етноси, які утворюють хорватську державу, визнають хорватську мову як офіційну, що відповідає європейській традиції націєтворення [12, 106–107].

12. Мовно-культурні аспекти, поряд з економічними та політичними, є важливими складниками націоналізму як необхідної умови сучасного державотворення.

На нашу думку, позитивним виявом мовного націоналізму є пуристичні тенденції в мові. У хорватській мовознавчій літературі пуризм, зокрема, визначається як намагання очистити мову від іншомовних елементів» [17], як «чинник збереження мовного ідентитету» [18; 63]. Пуризм в хорватській літературній мові присутній з самих її початків і відзначається тяглістю

говорити українською мовою? дало такі результати по регіонах: на Заході ствердно відповіли 87,9 %; у Центрі – 78,1 %; на Півночі – 76,0 %; на Сході – 56,3 %; на Півдні – 64,2 % [3, 110–111].

* На запитання *Чи престижно сьогодні в Україні говорити російською мовою?* ствердно відповіли 64,7 % опитаних (з них 27,1 % обрали варіант «престижно» і 37,6 % – «скоріше престижно»). відповіді на запитання *Чи престижно сьогодні в Україні говорити російською мовою?* розподілилися за регіонами так: на Заході вважають, що «престижно» і «скоріше престижно» 43,1 % респондентів; у Центрі – 58,3 %; на Півночі – 71,7 %; на Сході – 74,5 %; на Півдні – 65,4 % [3, 110–111].

прагнень до мовної чистоти. Хорватські лінгвісти виокремлюють кілька пуристичних хвиль: 1) з II половини XVIII ст. – боротьба проти турцизмів; 2) кінець XIX ст. – початок XX ст. – боротьба проти турцизмів, германізмів, латинізмів та італійських запозичень, а також діалектизмів; 3) період Незалежної Держави Хорватії (1941–1945) боротьба з іншомовними запозиченнями, особливо з наслідками впливу сербської мови; 4) період після 1990 року – подолання наслідків мовного унітаризму, особливо впливу сербської мови [18, 69–75]. Саме такі потужні пуристичні вияви в Хорватії, на нашу думку, стали надзвичайно важливим чинником у боротьбі за самобутність національної мови.

Перші пуристичні вияви в українській мові були спричинені демократичними настроями, що панували в Європі наприкінці XIX – початку XX ст. В останній третині XIX ст., у 20-х рр. XX ст. пуризм в українській мові найяскравіше виявився в термінотворенні. Більшовицька мовна політика 30-их рр. засудила пуризм як «буржуазний націоналізм у мові». А в радянському мовознавстві він розглядався як негативне і вкрай небажане явище, що обмежує мови національними рамками [13, 61–64]. Відновлення пуризму в Україні припало на період після незалежнення [14, 525]. На нашу думку, інтенсивність українського пуризму, є значно меншою порівняно з хорватським, що слід пов'язувати з кількадесятирічним перериванням традиції і наслідками радянської інтернаціоналізації.

Таким чином, зіставлення мовних ситуацій України та Хорватії за типологічними та лінгвосоціокультурними ознаками дало змогу не лише схарактеризувати досліджувані мовні ситуації, а й з'ясувати особливості мовного облаштування двох країн. Зокрема, у дослідженні з'ясовано, що за якісними і оцінними параметрами українська і хорватська мовні реальності докорінно відрізняються. Виявлені за кількісними показниками спільні для обох країн ознаки (багатокомпонентність, одноетнічність, нерівнопотужність), насправді часто демонструють сутнісні відмінності. Аналіз досліджуваних мовних ситуацій за лінгвоаціосоціологічними показниками дає підстави вважати, що причини незбалансованості української мовної ситуації слід шукати не лише в мовній політиці, але й в особливостях етно- та лінгвоментальних аспектів українського мовного буття.

З огляду на сказане вище, перспективи дослідження вбачаємо в потребі поглиблення вивчення лінгвоаціосоціологічних ознак української національної спільноти з метою з'ясування шляхів подолання незрівноваженості української мовної ситуації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дуличенко А.Д. Языки этнических меньшинств и языки региональные (региолекты): некоторые методологические аспекты // *Języki mniejszości i języki regionalne* / red. E. Wrocławska, J. Zieniukowa, Instytut slawistyki Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa, 2003. – С. 27–36; 2. Коряков Ю.Б. Языковая ситуация Белоруссии и типология языковых ситуаций: Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук: 10.02.19 / Московский Государственный Университет им. М.В. Ломоносова. – М., 2002. – 129 с.; 3. Масенко Л.Т. Мовна ситуація України // *Мова і суспільство: Постколоніальний вимір*. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. – С. 115–125; 4. Масенко Л. Мовна ситуація України: соціолінгвістичний аналіз // *Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації* / За ред. Юліане Бестерс-Дільгер. – к.: Видавничий дім «КМ Академія», 2008. – С. 96–131; 5. Мацюк Г. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. посіб. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 212 с.; 6. Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції розвитку теорії і завдання // *Мова і суспільство*. – 2010. – Вип. 1. – С. 5–20; 7. Мацюк Г.П. Соціолінгвістика як інтеграційний напрям досліджень в умовах сучасної парадигми: міжнародний досвід і українська перспектива // *Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки (Мовознавство)*. – 2012. – Т. 137. – С. 28–34; 8. Мацюк Г. Теоретичні засади опису мовних ситуацій у контексті прикладної соціолінгвістики // *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства* / Відп. ред. І. Сабодаш. – Ужгород, – 2009. – Вип. 13. – С. 66–70; 9. Мечковская Н.Б. *Общее языкознание: Структурная и социальная типология языков: Учебное пособие для студентов филологических и лингвистических специальностей*. – 2-е изд. М.: Флинта: Наука, 2001. – 312 с.; 10. Позняк Д. Комунікативні сфери української та російської мов у регіональному вимірі [Електронний ресурс] // *Соціальна психологія*. – 2007. – № 1. – С. 53–69. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=66&c=1500> (2013-04-11); 11. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року (2003–2004) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/> (2013-04-04); 12. Радевич-Винницький Я. Ідентичність та її мовний компонент у неодноромному суспільстві: українські реалії // *Мова і суспільство*. – 2011. – Вип. 2. – С. 102–113; 13. Селігей П.О. Пуризм у термінології: український досвід на європейському тлі // *Мовознавство*. – 2008. – №1. – С.49–66; 14. Яковець, Р. Український мовний пуризм на європейському тлі // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. – 2004. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 521–526; 15. Grčević M. *Hrvatski jezik u višenacionalnim državnim zajednicama / Jezični varijeteti i nacionalni identiteti: prilozi proučavanju standardnih jezika utemeljenih na štokavštini* / Badurina, L.; Pranjković, I.; Silić, J. (ur.). – Zagreb: Disput, 2009. – S. 179–184; 16. Simeon R. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, sv. II (P – Ž)*. – Zagreb, 1966; 17. Stanovništvo prema materinskom jeziku, po gradovima/općinama, Popis 2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_02_03/H01_02_03.html (2013-04-11); 18. Turk M. *Jezični purizam* // *Fluminensia*. – god. 8 (1996). – Br. 1-2. – S. 63–79; 19. Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih in nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj // *Narodne novine*. – 24.10.2000.